

Redacția și Administrația
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a să trimitte tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primesc anunțuri cu
prețurile cele mai mederate.

Un număr 10 fileri.

ADEVÉRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

ABONAMENTUL :

Pentru Austro-Ungaria :

Pe 1 an --- 2 coroane
Pe 1/2 an --- 1 coroană

Pentru străinătate :

Pe 1 an --- 3 coroane

Pentru America :

Pe 1 an --- 1 dollar

Redactata de un comitet.

Apare in prima Vineri dupa 15-iu.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Cătră muncitorimea română din Ungaria!

(ac) Intreaga țară e în fervere.

Muncitorimea a început deja lupta mare și energică pentru drepturile sale politice, în contra guvernului actual, care cu ori-ce preț voește de a înșela popoarele acestei țări. Vorba e *despre votul universal, egal, direct și secret*. Acest drept voește „marele guvern” de azi de a-l falsifica.

Acest guvern, foarte bine știm, că la venirea sa la putere, a avut directiva, că în primul rând de a realiza acest drept al popoarelor din această țară.

Dar nu și-au împlinit datorința.

El în primul rând a căutat a aduce diferite legi, prin cari să subjege în primul rând muncitorimea, iar în al doilea rând să caute ca să speculeze cum i-ar reuși mai bine de a falsifica dreptul de vot universal, ca să-și poată asigura, această bandă feudală, și pe mai departe venirea lor în parlament.

Dar lucrul acesta muncitorimea uu-l mai poate suferi.

Cum l-ar suferi? Ca în parlament să fie reprezentat numai feudalismul capitalist, ale cărui interese să fie apărate. Și totodată ei sunt abia vre-o câteva mii.

Iar muncitorimea, care e cu milioanele, să fie răpită de drepturile politice, să nu se poată apăra acolo, unde se făuresc legile pentru muncitorime.

Nu mai stăm cu mâinile în sân, să privim numai la aceea mână de oameni cum ne despoaie de drepturi și ne mai aduce de nou la sclăvie.

Mare vină purtăm și noi, că nu ne interesăm însuși de noi.

Muncitorimea română mai cu seamă, e una dintre cele mai înapoiate atât în cultură, cât și în organizație.

Nu caută să privească mai îndeparte, de cât, cât o ține nasul. Ascultă pur și simplu de acele dogme, cari azi nu aduc nici un folos muncitorimii. În loc de înaintare, înapoierie.

Nu privește în juru-i, să vadă cum muncitorimea de alte naționalități caută cu orice preț de a lupta în cât le stă în putință de ași câștiga drepturile sale de oameni.

Numai pildă ar trebui să ia muncitorimea română dela ceilalți muncitori de alte naționalități și atunci și ei vor putea fi luați în considerare, ca luptători pentru drepturile omenirii.

Nu trebuie să așteptați, frați români, ca alții să vă cucerească drepturi și pâne. Căci atunci veți mai aștepta secolii întregi, și tot veți rămânea fără drepturi și fără pâne.

Muncitorimea singură trebuie să caute, ca să lupte pentru câștigarea drepturilor ei.

Astăzi stăm înaintea unei lupte mari, pe care trebuie să o câștigăm.

Lupta noastră de azi, e pentru dobândirea votului universal și secret.

Dela acest drept atârână și viitorul nostru, viitorul muncitorimii.

Agitația pentru dreptul de vot universal și secret s'a început în toate părțile țării.

Atât în capitală cât și în provincie să țină adunări peste adunări, la cari muncitorimea

protestează demonstrativ în contra acelei înșelări, pe care voește a o comite *Andrássy cu aducerea proiectului de lege a votului universal și secret*. Muncitorimea să organizează peste întreaga țară, că la caz de trebuie, să lupte până și cu ultima armă, pentru a constrânge pe „conducătorii” acestui regim de clasă, ca marea înșelare, pe care vor a o comite și care a fost până acum, numai ca un praf aruncat în ochii poporului, să o lase la o parte și să caute a liniști milioanele desmoștenite a acestei țări prin *introducerea votului universal și secret*.

*

Dar acum avem câteva cuvinte de zis, cătră voi, muncitori români.

Voi, muncitori de pământ, cari sunteți mai rău tratați ca oricare altul din partea marilor proprietari de pământ, nu priviți în jurul vostru să vedeți în ce stare sunteți, mizeria a străbătut în casele voastre ca o adevărată boală, care cucerește o întreagă mulțime de victime.

Voi, cari munciți munca cea mai grea și mai îndelungată, în arșița soarelui sau în gerul puternic, fără de a ști, că pentru-ce? Munca vi-să plătește mizerabil. Abia sunteți în stare a vă întreține. Dar nimenea nu vine la voi să vă dea un ajutor, sau să vă întrebe cum trăiți? Iar în parlament nimenea nu ridică cuvânt pentru voi, ca să vă aducă vre-o lege prin care să vă ușureze traiul vieții.

Nu, nimenea.

Voi aveți numai datorințe, de-a plăti dările mari statului, de-a merge de cătane, spre a păzi capitalul acelora, care pe voi vă subjugă.

Și oare acestea nu vor străbate în inima voastră? Veți sta și pe mai departe în nepăsare?

Nu ne vine a crede.

Frați, muncitori de pământ!

Acum a sosit timpul, când și voi trebuie să intrați în tabăra acelora, cari luptă pentru câștigarea drepturilor popoarelor din această țară.

Acum a sosit timpul, când trebuie să intrăm în lupta măreață pentru câștigarea dreptului de vot universal și secret.

Dela acest drept — după cum am spus și mai sus — atârână viitorul nostru.

Prin votul universal să vor aduce legi, cari vor alina durerile voastre.

În parlament vor ocupa locurile trimișii poporului, cari vor căuta să apere interesele voastre și nu ale capitaliștilor ca până acum.

*

Dar acum să trecem la muncitorii băieși (mineri).

Voi, muncitori băieși, cari munciți în adâncurile pământului de scoateți, aurul, argintul, cărbunii etc., nu știți pe suprafața pământului e ziua sau noapte, e zi frumoasă sau ploioasă, nu aveți nimic de bucurat de puterea naturii, de cât muncă și iar muncă. Viața voastră e în tot momentul periclitată, familiile voastre sunt neasigurate după moartea voastră, pentrucă nici o lege nu e făcută în favorul vostru, de cât numai în favorul acelora, pentru cari vă jertfiți. Munciți muncă grea și aveți o plată cât se poate de mizerabilă. Vă luptați cu mizeria

veacuri de-arândul, că nu aveți cine să vă apere, acolo unde se făuresc legile.

Voi încă vă puteți numi în toată puterea cuvântului de fii vitregi ai acestei țări.

Și astea toate nu le simțiți, nu le vedeți, că ochi aveți, de a vedea și simți aveți de-a simți?

După acestea toate, mai stați în nepăsare? Doar vă lasă simțământul vostru de oameni? Căci minte aveți să cugetați. *E drept asta ca unii să aibă totul, pe când voi nimic?*

Voi încă numai datorii, dar drepturi nu aveți.

Deci azi e la ordinea zilei lupta pentru cucerirea votului universal, la care datorință de oameni aveți și voi de-a lua parte.

Prin cucerirea acestui drept vă veți croi o soartă mai bună.

*

Dar nu putem trece cu vederea, ca să nu ne adresăm și cătră muncitorii români meseriași, lucrători de fabrici etc.

Voi, muncitori meseriași dela orașe, din fabri etc., căror vă stă în putință, de-a vă cultiva și organiza mai ușor, ca muncitorimea dela sate, voi stați în nepăsare, în loc de-a vă organiza pe baze socialdemocratice, căutați alte moduri prin care propagați astfel de idei cu cari nu sunteți în curat.

Deci datorința voastră este în primul rând, ca din acea cultură pe care o aveți voi a căuta și a împărtăși pe muncitorimea dela sate, a-i arăta mai cu seamă calea cea adevărată și de care ar trebui să se ție.

Iar în al doilea rând datorința voastră e de-a lua parte în lupta cea mare, ce o poartă muncitorimea din această țară pentru câștigarea dreptului de vot universal și secret.

Dacă voi, acei, cari posedăți ceva cultură, nu simțiți neadevărul, atunci cum o să-l simtească muncitorul dela țară?

În voi e speranța, numai voință și simț să fie în voi, și atunci armadia e mai puternică și lupta mai sigură.

*

Frați Români! Tovarâși!

De azi înainte, căutați de-a vă organiza în cadrele partidului socialdemocrat din Ungaria și totodată a vă prepara să fiți gata de luptă, căci nu mai putem răbda. Timpul a sosit, când vrând-nevrând trebuie să dăm pept cu dușmanul, care dușman e guvernul de azi, care cu orice preț voește a ne falsifica toate drepturile noastre de oameni ai acestei țări.

Dreptul de vot universal și secret trebuie să ni-l câștigăm cu ori-ce preț, dar curat, dacă chiar și jertfe trebuie să aducem pe altarul dreptății.

Deci pe muncă tovarâși! Să nu fie sat sau oraș locuit de români, unde să nu se țină adunări, prin cari oratorii noștri să deslușească marea chemare a votului universal și secret.

ATENȚIUNE!

Rugăm pe toți abonenții noștri, cărorora le-a expirat abonamentul, să binevoiască să-l reînnoiască, ca să nu fim siliți a sista foile.

RĂVAȘ.

Congresul partidului țărănesc.

În zilele de 7 și 8 Iunie n. s'a ținut primul congres al partidului țărănesc în Bichiș-Ciaba. La acest congres au fost reprezentate 405 comune cu 967 delegați, afară de aceștia au mai luat parte la acest congres și următorii deputați: Dr. Aurel Vlad, Milan Hodja, Alexandru Pető și Iosif Schiffert.

Cuvântul de deschidere a fost rostit din partea lui Andrei Achim, fostul deputat dietal care dezvoltă programul partidului țărănesc ungar. Acest program îl rezumă pe scurt în cuvintele: *Drepturi și pâne poporului!*

Dacă fiecare muncitor robotaș va avea parte de drepturi și pâne, atunci programul partidului țărănesc va fi realizat pe deplin. Arată că mijlocul ce duce la realizarea acestui program, *este exclusiv votul universal și secret și cu votare după comune.* Acesta a fost și scopul convocării congresului de față și că nu numai țărănimea maghiară, ci și cea română, germană și slovacă trebuie să se angajeze la luptă unitară pentru a eluipa și dacă e trebuință a realiza cu forța reforma electorală.

Expune apoi cele trei puncte principale, pentru cari s'a convocat congresul: 1. Votul universal și secret cu votare după comune; 2. Darea progresivă treptată și 3. Statificarea tuturor școlilor și garantarea învățământului elementar gratuit prin lege.

Între discursurile ținute la acest congres sunt interesante vorbirile deputaților Vlad și Hodja.

Iată ce zice Vlad între altele:

„Poporul oprimat singur trebuie să-și făurească soarta dacă voește să existe ca element etnic și de viață. Vede cu bucurie că țărănul român, maghiar, german, sârb, croat și slovac luptă umăr la umăr în scopul validității drepturilor lor. Dacă poporul doarește ceva, dorința aceea trebuie să se împlinească, pentru că clasa muncitorilor constituie poporul și nu cele 10.000 de feudali. Votul universal secret cu votare după comune este mijlocul prin care drepturile poporului muncitor pot fi duse la izbândă în Cameră.“

Iată ce a zis Hodja:

„Nu se poate ca numai clasa domnitoare să profite de drepturi și privilegii, iar clasa muncitoare să aibă parte numai de chin.

Domnii cei mari și clasa stăpânitoare, zice oratorul, și așa nu să grăbesc să aline durerile clasei muncitoare. Numai un singur mod de scăpare este: votul universal și secret cu votarea după comune.

Dreptul acesta trebuie să-l eluipăm, chiar și cu forța, și atunci va fi fericită și clasa muncitoare. Aceasta trebuie să fie reprezentată în dietă, nu milionarii și conții. Nu Ungaria apasă pe naționalități, ci clasa stăpânitoare și guvernul său.

Congresul a primit o rezoluțiune, în care zice: că nu are încredere în ministrul de interne Andrassy, precum în întreg guvernul maghiar că ar îndestuli opinia publică prin introducerea votului universal și secret. Mai departe zice: că congresul îndrumă pe noul comitet conducător al partidului țărănesc, să caute și să intre în acțiune cu partidul socialdemocrat, precum cu partidele radicale și partidul naționalităților, precum cu toți acei, cari sunt aderenți ai votului universal, ca la caz de guvernul nu va absta dela gândul său ce-l are de-a aduce votul plural, și la caz de nu va da înaintea parlamentului o declarație pentru a liniști spiritele, atunci încă în săptămâna primă a secerișului, *muncitorimea din Ungaria, atât dela sate, cât și dela orașe, să aranjeze o grevă generală de 1 zi.*

Cu asta s'a isprăvit congresul partidului țărănesc din Bichiș-Ciaba.

Bogătanii și noua lege de emigrare.

Societatea economică „Omge“ s'a ocupat cu noua lege de emigrare — despre care am scris și noi în numărul trecut — aducând laude la adresa ministrului Andrassy: Între altele zice:

„În general salută călduros proiectul de lege, mai cu seamă acea parte, prin care îngreunează emigrarea capilor de familie, precum a acelor, cari stau înaintea obligământului militar, precum a acelor, cari voese a se elibera de sub obligământul familiei și numai puțin, ca pe viitor să fie strict pedepsiți acei, cari seduc pe oameni la emigrare.“

După cum vedem marii proprietari de pământ salută proiectul de lege, pe când proletariatul poate să plângă.

Dar, că bucuria asta nu credem că o să dureze mult, cu cât mai mult subjugă poporul, cu atât mai mult să inveninează și odată trebuie să erumpă.

Denunțarea dela Caransebeș.

Sub acest titlu „Poporul Român“ Nr. 17 din anul acesta, adusesse niște lucruri foarte interesante la lumina zilei.

E vorba aici despre o denunțare ce ar fi făcut-o Burdia cu soțul său Ionescu ministrului Apponyi, asupra mai multor profesori dela institutul teologico-pedagogic dela Caransebeș.

Denunțarea ar fi, că la institutul teol. ped. din Caransebeș, în loc să se dea educație și cultură tinerimei, profesorii s'ar fi văzut de mai multe ori prin cafenele ori la restaurante împreună cu elevii încredințați lor spre educațiune, prin ce delict se susține că *tinerimea seminarială s'ar demoraliza.*

Ministrul Apponyi n'a întârziat a trimite la fața locului pe profesorul Siegescu dela gimnaziul din Budapesta, care în urma investigațiilor făcute, a prezentat ministrului un raport de 170 pagini, iar ministrul s'a hotărât ca Dieceza îndată să îndepărteze pe referenții Badescu, Cioloca, profesorii Barbu, Dragomir, Balan și Bizerea dela institutul din Caransebeș.

Bravo Neică, frumoase lucruri.

Acum pe Balan și Barbu să-i lăsăm la o parte, căci aceștia sunt cunoscuții profesori de beutură, cari beau câte 20—30 pahare de bere, plătesc 8—10, iar celelalte mila D-lui.

Apoi cine putea l'au băgat în această bandă pe sfinția sa Badescu, pe care autorul acestui articol îl numește de *al doilea Sfântu Nicolae*. În fine și-o fi uitat și dansul de chemarea sa, ce-o are cătră popor, și apoi asta ca asta, dar cum s'o împăca cu arhangelul Mihail la graniță, dacă face astfel de fapte, sau crede că și acolo o să treacă cu bani, căci de aceia are destui.

Autorul articolului cu „Denunțarea“ ia în apărare pe profesori cu următoarele argumente:

„Fie-care știm cu câtă cunoștință slabă de societate, ajung tinerii noștri din buimăceala școlilor ungurești, în falnicul institut teologico-pedagogic de aci. — Nici chiar a să mișca nu știu; iar reguli de masă, de familie, cu un cuvânt toată înfățișarea în lume a acelor, cari peste 3—4 ani de studiu, au să devină învățătorii și oglinda unui popor, dacă nu le-ar practica și învăța dela însuși profesorii lor, (cum să bea. *Red.*) ar

COMUNA DIN PARIS.

Conferință ținută de tov. Jean Kalber.

(Urmare și fine din „Adevărul“ Nr. 4).

Acest nenorocit războiu pentru Franța, la care muncitorii se opuseră încă dela începutul lui, căci vedeau că merg la o moarte sigură numai spre a satisface capriciile clasei stăpânitoare, avu darul să deștepte muncitorimea din amorțeala sa, și se hotărî să rupă lanțul sclăviei capitaliste, care adusesse muncitorimea într'o stare mizeră nemai pomenită, căci nicăeri nu se găsea de lucru, mii de muncitori cutreerău stradele Parisului de dimineată până seara fără a găsi unde-va de câștigat ceva, așa că familii întregi se stingeau cu zile și burghezia, care era și dansa cu desăvârșire deprimată în urma înfrângerii suferite, în loc de a căuta mijloace de a da hrană clasei muncitorești, care își vărsase singele pentru patrie, acest cuvânt trâmbitat cu atâta fanfare de cei ce n'au nimic de pierdut, ci din contră numai de câștigat, din contra o impila mai rău, așa că din clasa muncitoare începu să răsare oratori cari începură a propaga revoluția contra clasei capitaliste burgheze.

Revoluția odată propagată izbucni în ziua de 18 Martie 1871, când burghezia incapabilă cum era și ne mai putându-se bizui pe armată, care este sprijinul tuturor asupritorilor, se refugiase la Versailles unde și astăzi este reședința președintelui republicii

franceze, precum senatul și parlamentul francez și acolo cu puțină armată ce-i rămase credincioasă aștepta desfășurarea evenimentelor pe când muncitorimea pusese stăpânire peste tot Parisul, proclamă comuna și constituie un guvern provizoriu compus la întâmplare din oratorii muncitori, cari s'au distins, dar care guvern nu dură mult, când un nou guvern se compuse din reprezentanții muncitorilor ai diferitelor meserii.

În timp ce guvernul acesta căuta să pue ordine pretutindenea, burghezia care se refugiase la Versailles ceru în ascuns ajutorul germanilor, cărora cum se va vedea mai jos, drept ajutorul dat, au primit o sumă însemnată de bani și fără a hesita un moment, căci cum zice un proverb: *corb la corb nu scoate ochii*, tot astfel și burghezia de orice neam ar fi ea, își întinde bucuroasă mâna de ajutor, când e vorba că sleahtă le e în pericol și fără a ține cont de războiul de nimicire ce-l pornise Franța oficială în contra lor, primară oferta lui Thiers, acest călău al muncitorilor francezi și trimise o armată numeroasă, care impresoară din nou Parisul.

În timpul cât durară negocierile între Versailles și Germani, timp de 3 luni, în care timp muncitorimea pusese stăpânire peste tot, și când nici nu se așteptau la un atac așa de mizerabil în ziua de 21 Maiu acelaș an începu o luptă teribilă între muncitorii nepregătiți și armata prusiacă, care venise în ajutorul burgheziei refugiată la

Versailles. Câmpia lui Montmartre sau câmpul lui Marte fu transformat în teatru de războiu.

Baricadele ridicate de muncitori, care se luptară ca niște adevărați eroi, fură nimicite de armatele prusiene, pe când muncitorii, cari nu dispuneau de arme și neavând nici comandanti, cădeau ca potârnicile loviți de gloanțete inamice și pe ziua de 28 Mai, după o luptă de 7 zile, muncitorii fură cu desăvârșire învinși și Versailles în frunte cu Thiers intrară glorioși în Paris după ce uciseră 25.000 de muncitori, bărbați, femei și copii.

Imediat ce-nu intrat în Paris, prima grijă a lui Thiers fu să institue un guvern de dictatură și acum începu adevărata masacrare în masă a muncitorilor cari mai rămăseră neuciși de către armata prusiacă, nefiind cruțați nici chiar copii de față.

Burghezia jurase răsbunare și peirea acelor, cari au îndrăznit să-i se împotrivescă timp de 3 luni, iar Place dela Bastille unde mai târziu s'a ridicat statua Libertății a fost ales de locul de supliciu. Aci muncitorii au fost împușcați ca vrăbiile și într'o singură zi au fost executați 3000 de muncitori, bărbați, femei și copii, cari apoi într'o groapă comună fură îngropați în cimitirul Père la chez.

Se zguduia parcă și văzduhul de atâtea nelegiuiri și e imposibil a descrie tabloul acestui masacru omenesc. Parisul, marele și vestitul oraș Paris, pe lângă că devenise

rămânea ca niște trunchiuri de carpini necultivați.

Pentru ca tinerii noștri seminariști să-și poată de cu vreme însuși o inteligență cu manieri plăcute, profesorii susnumiți n'a întârziat nici odată pe lângă cheltueli proprii a cultiva pe elevi și în direcțiunea aceasta. (Halal să-i fie, frumoase direcțiuni, cafenele și restaurante. *Red.*)

Asemenea datorințe are fiecare elev, ca intrând în cafenele sau restaurantele cele mai bune, să caute a se așeza la locul cel mai convenit, (și să bea cât îi încapă în burtă. *Red.*) iar aflându-se acolo vre-unul dintre profesori, sunt constrânși a lua loc la masa D-sale. (La tot cazul, căci doar d-nii profesori nu sunt *antialcoolicști* ci *alcoholicști*. *Red.*)

Deci, dacă astfel de educații să dau elevilor pe la institutele teologico-pedagogice, atunci ce educație o să dea acei elevi când vor deveni popi, învățători etc., poporului?

Totodată și acea educație și cultură ce li-să dă tinerilor elevi, e atât de bolnavă și de șovinistă în cât în toată viața lui nu e în stare a se vindeca de ea.

După autorul acestui articol, nu profesorii de acolo, cari au făcut aceste lucruri sunt de vină, ci Burdia și Ionescu, căci de ce au denunțat? Ci că părerile autorului sunt iar, că ce trebuie să știe poporul ce fac sfinții apostoli cu ei, iar ce fac ei e tot bun, căci au făcut în numele neamului, națiunii și a religiei.

Poporul nu trebuie să știe nimic, de cât a plăti dări și a ținea mai o mulțime de trântori, cari în viața lor nu muncesc nimic, numai caută de-a storce întru cât le stă în putință prin minciuni mârșave pe bietul popor și totodată prin aspirațiuni să ajungă la posturi grase.

Iarși mai departe autorul acestui articol, arată lucruri murdare, că cine a fost Burdia, un singur căsăp, după aceea polițist, din care a ajuns până la deputat, și că cine e Ionescu, cine e Siegescu.

Pe noi nu ne privește lucrurile acestea.

Noi îi cunoaștem pe toți. Știm că de când Burdia e deputat, nu și-a căscat gura în parlament, ca să arate mizeria și suferințele ce le duc grănicerii lui. La el însă lucrul de căpetenie e punga și după aceea celelalte. Și așa sunt și ceilalți. Fiecare caută să ajungă la ceva os de ros.

Deci, autorul articolului „Denunțarea” trebuie să știe, că nu e nici o deschilnire, între cei, pe cari îi insultă și între acei pe

numai ruine, se transformase într-o vastă câmpie de singe omenesc.

Afară de acest măcel teribil mai fură condamnați la deportare în fortăreață pe viață 13.700 de muncitori, iar un număr de 70.000 de femei și copii fură exilate sau expatriate în coloniile franceze spre a pieri de foame și în anul 1876 nu mai rămase dintre cei condamnați în închisori și exilul din Caledoni de cât 15.000 suflete.

Acesta este tristul bilanț al lui 18 Martie sau al Comunei din Paris și pentru care burghezia franceză a plătit Germaniei, după faivoiala avută cu cancelarul de fier, prințul Bismarck, suma rotundă de 500 milioane sau 10.000 de franci de fiecare cap de soldat. Cam scump, ce-i drept, a plătit burghezia prețul singelui vărsat a bravilor comunarzi, dar trebuie știut că acești muncitori au arătat atâta bravură, atâta energie, atâta abnegație de sine, în cât aproape nu-ți vine a crede, că niște oameni fără arme ci doar prin baricade să ție piept unei armate de 50.000 de soldați bine organizați.

Acesta fiind pe scurt istoricul lui 18 Martie sau Comunei de Paris, cari în urmă a dat loc la republica franceză și a cărei amintire astăzi noi o comemorăm alături de toată muncitorimea organizată din lumea întreagă. Să ne ridicăm în picioare și cu toții să strigăm: *Trăiască în vezi memoria tovarășilor comunarzi, trăiască muncitorimea franceză, trăiască proletariatul internațional.*

cari îi ia în apărare. Toți sunt pe o formă bătăuți la calapod.

De aici, poporul român își poate trage concluzia, că conducătorii lui nici odată nu s'au interesat de soarta lui, ci fiecare caută de ași asigura existență înjurând unul contra altuia. Și aceste injurături nu sunt altceva, decât oprirea înaintării atât culturale, cât și materiale a bietului popor român.

Dar poporul se va cultiva, va putea vedea bunul și răul, care partid luptă mai adevărat pentru drepturile poporului și asta o va găsi în partidul socialdemocrat, va intra în el, iar „sfinților apostoli” și „marilor conducători” le va arăta spatele.

I. Mihul.

Cronică externă.

Rusia.

Unul care trăiește și după moarte. Un revoluționar rus cu numele Züst, fiind arestat a fost judecat de tribunalul marțial la moarte prin plumb.

Execuțiunea a urmat în 1907, 3 Februarie în apropiere de Kronstadt. Impreună cu Züst au mai fost să fie executați în masă alți 19 inși, în total douăzeci de revoluționari. Când s'a comandat foc, între alții a căzut și Züst ciuruit de douăsprezece gloanțe.

Armata, constatându-se moartea instantaneă a tuturor celor pușcați, s'a retras urmând ca mai târziu să vie cioclii să îngroape victimele.

În timpul acesta Züst, care cu toate cele 12 rane n'a murit, s'a sculat și s'a târât de la locul de perzare până la bordeiul unei bătrâne, unde a rămas ascuns până ce s'a vindecat total. Răul însă urmări și mai departe pe om.

În prima zi când a eșit din ascuțitoarea lui, a fost recunoscut de poliție și băgat în temniță. Tribunalul era în grea dilemă. După actele oficioase Züst a fost executat, poliția dovedește însă contrarul. Ce e acum de făcut? În fine tribunalul s'a hotărât a înainta spre agrățiare Țarului actele lui Züst.

Germania.

Reușita tovarășilor germani. Afară de Ungaria să mai află și Prusia, care încă are un drept de vot cât se poate de reacționar, acolo încă se află sistemul de vot împărțit în 3 clase.

În clasa primă se află marii proprietari, în clasa a doua bogătanii mijlocii și în clasa a treia sunt proletarii, cari aleg bărbați de încredere.

Pe lângă acest sistem s'a întâmplat, că partidul nostru având 314 mii de voturi, nu a putut să aleagă un singur deputat, pe când partidul liberal-conservator a avut numai 47 mii de voturi și a reușit să aleagă 62 de deputați.

Cu toate acestea, că e un drept de vot atât de reacționar, de data asta totuși le-a reușit tovarășilor, ca să câștige 8 mandate.

Știrea această i-a făcut să iasă din fire pe cavalerii prusiaci.

Toate sunt de geaba, ori-ce încercări fac în contra noastră. Nu ajută nici o jefuire de drepturi, precum forță, pentru că unde a intrat odată ideea desrobirei, de acolo nu o mai pot alunga, și deci învingerea e sigură. Așa o fi și la noi.

Ce este sindicatul?

Iată o întrebare care trebuie repetată mereu pentru a fi cât mai bine lămurită.

Muncitorul, ori-care ar fi natura ocupației lui, este exploatat de capitalist, exploatat nu numai de o parte din munca lui de toate zilele, dar și de viață. Fiecare muncitor în parte nu reprezintă nici o valoare pentru un capitalist care are sub stăpânirea lui atâtea alți muncitori.

Capitalistul e multămit să nu stea de vorbă cu o organizație ce ar reprezenta in-

teresele tuturor lucrătorilor dintr'o breaslă. Lui îi convine mai bine să contracteze totdeauna cu fiecare producător în parte, pentru că numai atunci el poate specula după voe puterea lui de muncă, pe care o prețuște nu după adevărata-i valoare, ci după cum convine intereselor lui personale. Dar când toți lucrătorii dintr'o fabrică sau atelier sunt organizați și organizați în așa fel pentru a fi totdeauna gata de luptă, capitalistul care mai înainte era o putere de temut față de fiecare muncitor, devine o cantitate neglijabilă înaintea tuturor producătorilor organizați în sindicate.

Dacă capitalistul dispune de forța capitalului strâns din munca neplătită a muncitorilor, aceștia din urmă au la dispoziție un capital și mai mare: acesta e capitalul solidarității de clasă și de breaslă al cărui reprezentant economic e *Sindicatul*. *Sindicatul*, prin comitetul său respectiv e cu alte cuvinte păzitorul conștient al intereselor morale și materiale ale proletariatului.

Reprezentantul economic, pentru că prima lui menire e de a ridica treptat, dar fără încetare, salariile producătorilor. Și asta pentru că el știe că mărințind salariile lucrătorilor ia din câștigul nemuncit capitalizat de patron. Cu cât salariile muncitorilor se vor mări, cu atât câștigul patronilor capitaliști va fi mai mic. Și asta cu drept cuvânt, pentru că numai aceia cari muncesc trebuie să se bucure de întreg rodul muncii lor.

Dar dacă salariile sunt scoborate sub strictul necesar, starea morală a producătorului e cu atât mai critică. Un organism rău hrănit, obosit de muncă peste măsură, nu poate fi capabil de dorința altei vieți în afară de cea trăită.

Sindicatul caută prin propaganda lui practică să stârnească în muncitor dorinți noi, trebuinți noi. Un muncitor care câștigă 7 cor. pe zi, pus alături cu un altul ce nu câștigă de cât 3, va prezenta o diferență exterioară, va fi mai debil ca cel ce câștigă mai mare și una interioară: inteligența lui va fi mai slabă, curajul mai demoralizat, entuziasmul nul. Cu un cuvânt el e aproape incapabil să conceapă o altă viață mai liberă, mai înbelșugată.

Sindicatul nu rămâne însă numai la starea morală și materială a producătorilor bărbați. El se gândește deopotrivă și la femeia muncitoare, pentru care luptă să-i realizeze o viață economică și morală ca a bărbatului, el are în vedere familia producătorului care lăsat la bunul plac al lăcomiei capitaliste, n'ar mai putea susține o casă cu toate greutățile-i cunoscute. Exploatarea capitalistă nu tinde a distruge numai pe fiecare individ producător în parte, ci și familia și prin urmare o clasă întreagă, clasa muncitoare al cărei viitor o chiamă la o altă viață de libertate și fericire pe care o merită ca singură făuritoare a bogățiilor patronale și sociale.

Sindicatul e părintele internațional al muncitorilor fără deosebire de sex sau de vârstă, el opune solidaritatea proletariatului conștient, solidarității egoiste a capitalismului universal.

Ceeace e tatăl pentru o familie e sindicatul pentru muncitorii unei bresle.

Al. Constantinescu.

CRONICA.

Muncitorii români din Budapesta țin întruniri și conferințe literare în fiecare Duminică seara la orele 8, iar conferințe științifice în fiecare Marți seara la orele 8, în sala ospitalității Rotterberg în Dobutca Nr. 70.

Tovarășul I. Schuster, din Lugos, colaborator al „Adevărului”, a intrat la 15 Iunie n. în temnița dela Seghedin, pentru ași implini pedeapsa de 8 luni temniță de stat pe care i-a dictat-o justiția de clasă.

Tovarășului Schuster îi dorim tot binele și totodată la reîntoarcere să-și ia iarși

însărcinarea de-a lupta alături cu ceilalți luptători pentru drepturile poporului.

Să ne vedem sănătoși.

Muncitorimea română din Budapesta cu toate că a venit timpul de vară și toată lumea merge afară la verde, totuși ia parte într'un număr cât se poate de considerabil la ședințele literare din ficare Duminecă.

Tot asemenea și în Dumineca trecută, secțiunea noastră a ținut o ședință literară la care putem să spunem cu drept cuvânt, că sala ospătării Rotemberg a fost plină cu tovarăși, cari au ascultat cu cea mai mare atențiune pe tovarășii declamatori.

Deci, lucrurile acestea frumoase ce se fac în capitală din partea muncitorilor români, să servească de pildă tovarășilor români din provincie.

Către foile și revistele noastre românești! Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Budapesta, face apel la toate foile și revistele românești, ca să aibă aceea bunăvoință și a trimite câte un exemplar gratuit secțiunii, pentru înaintarea în cultură a muncitorimei române din Budapesta.

Binevoitorii sunt rugați a le trimite deocamdată pe adresa: „Adeverul“ Budapesta, VII., Nyár-utca 1. sz.

De pe cîmpul de luptă

Lucrătorii constructori.

Eschideri sunt: Arad, Debretin, Kassa Nagybecskerek, Zombor.

Greve sunt: Balassagyarmat.

Sub boicot sunt: Petrojeni și jur (lucrările meșterului bărdăș Szüle László, precum toate lucrările meșterului zidar Tröstner József.) Diósgyőr, Sibiu (lucrările meșterilor Székely János și Bakó Károly), Overbász (lucrările meșterului Lodz András).

Marosvásárhely. Firma Grünwald a eschis pe lucrătorii cari lucrează la școala de cadeți. Eschiderea s'a făcut din cauză că lucrarea s'a predat unui subantreprenor cu numele Iordan, care se poartă cu gândul de-a aduce lucrători din Moravia.

Orașul Marosvásárhely e de ocolit.

Bród (lângă Sava). Tovarășii de aici au pus sub boicot lucrările meșterului Krist Fábán, de oare-ce nu le-a împlinit cererile, Lajos Lajos din Zombor și Bukovics György din Bajmok s'au angajat meșterului, că are să-i aducă spărgători de grevă. Tovarășii din Bród atrag atențiunea tuturor lucrătorilor zidari organizați asupra acestor doi indivizi nemernici.

Békéscsaba. După-ce muncitorii au ajuns la învoială cu meșterii, cu datul de 20 Maiu a intrat în vigoare timpul de lucru de 9 ore la zi.

De aceea comitetul de organizare atrage atențiunea tuturor lucrătorilor zidari, ca să caute să respecte acest drept câștigat, după grele lupte. Dar mai cu seamă acolo unde și azi să mai lucrează 15—16 ore la zi.

Óbecse. Lucrătorii zidari de aici au avut o reușită splendidă prin solidaritatea ce a fost între ei. În luna Maiu au preluat un regulament de lucru, pe cari l'au prezentat meșterilor, care fu primit de ei și al cărui puncte principale sunt:

1. Meșterii numai cu astfel de lucrători pot lucra, cari sunt membrii ai sindicatului lucrătorilor constructori.
2. Timpul de lucru maximal este de 10 ore pe zi.
3. Plata minimală este pentru lucrători interni 44 fileri pe oră, iar la lucrări de decor 50 fileri.
4. Lucrările cari cad afară de raionul orașului sunt de-a se plăti cu 6 fileri mai mult.
5. Recunoașterea bărbăților de încredere.
6. Ziua de 1 Maiu este sărbătoare.
7. Mijlocire de lucrători prin grupa locală.

8. Pentru ținerea strictă a regulamentului nu se poate abdice nimănui.

Lucrătorii bărdăși au predat regulamentul de lucru împreună cu al zidarilor, însă meșterii nu l'au recunoscut. Bărdășii s'au pus în grevă. Meșterii de mânia n'au știut ce să facă și au încercat a împrăști organizațiunea bărdășilor, ceea-ce nu le-a reușit. Lucrătorii zidari s'au declarat solidari cu bărdășii și după o luptă de 4 ore și jumătate meșterii au scriser și regulamentul de lucru al lucrătorilor bărdăși.

Orăștie. După cum ne scrie președintele grupei de aici, orașul e boikotat. Deci muncitor zidar conștient nu călătorește la Orăștie.

Déva. Meșterii Radai Ferenc și Tóth István încă tot țin eschiderea. Afară de ei, abia au ceva de lucru ceilalți meșteri, ei lucrează însă cu ucenici. Orașul e de ocolit.

Fiume. Orașul este sub boicot pentru lucrători zidari și bărdăși, de oarece tovarășii de acolo stau înaintea unei lupte îndârjite.

Lucrătorii bărdăși.

Următoarele locuri sunt de ocolit:
Înainte grevei sunt orașele: Pécs, Paks Sátoraljaújhely.

Sub boicot sunt: Nagykörös Kelecsényi György, Bors Ferenc și Buz János. Pécs Végh József. Abony Mészáros Sándor, Törökszentmiklós Alföldi Imre, Alföldi József și Karakas Bálint. Nyitra și Zoitfa lucrările de poduri.

Greve sunt în: Esztergom, Nagykanizsa, Gyöngyös, Keskemét, Czegléd, Orosháza, Kispet, Székesfehérvár, Arad, Aszód și jur Macán, Rákosszentmihály, Hajdunánás, Pápa, Miskolc, Kisvárd, Zombor, Kassa, Komárom, Zalaegerszeg, Ujverbász, Szarvas, Törökszentmiklós, Kisszekély, Zenta, Hódmezővásárhely Mindszent și Nagykároly.

Posta redacției.

B., Arad. Din cauză că a fost prea mult material a rămas afară. Unul nu se poate publica.

S. Ș. D., Arad. A rămas pe viitor.

V. Ș., Vârșeț. Nu ne putem ocupa întotdeauna cu popi, că atunci ar trebui să facem un supliment la foaie. Să poate că pe viitor să-l publicăm, însă scrie mai lămurit.

R. D., Timișoara. Noi nu ne ocupăm cu astfel de murdării, poștește la foile naționaliste.

Bibliografie.

A apărut „Viitorul Social“ Nr. 9, cu un cuprins bogat și variat. Abonamentul costă: Pe un an 10 coroane, pe jumătate an 5 coroane, un număr 1 coroană. Abonamentele se plătesc înainte și sunt a se trimite la următoarea adresă: Ioan Sion, Iași (România) Strada Sft. Theodor Nr. 31.

Au apărut în editura „Viitorului“ Social:

No. 1. Dr. Ecaterina Arbore: *Influența industriei asupra sănătății lucrătorilor.* Prețul 30 bani. — Nr. 2. Upton Sinclair: *Discursul unui agitator.* Ediția II-a. 15 bani. — Nr. 3. C. O. Călin: *Karl Marx, schiță biografică.* 25 bani. — Nr. 4. Jean Jaurés: *Socialism și libertate.* 40 bani. — Karl Kautsky: *Patriotism și socialdemocrație* 30 bani.

11.859. sz.

1907. Btő.

Ó Felsége a király nevében!

A temesvári kir. törvényszék mint esküdthibóság, Salacz Béla kir. törvényszéki elnök elnöklété alatt, dr. Nyékhegyi Lothár kir. ítéltáblai bírő és dr. Szász János kir. törvényszéki bírő, valamint Probst János kir. törvényszéki aljegyző mint jegyzőkönyvvezető résztvevője mellett a kir. ügyészségnek 1907. évi 8002. és 9696. szám alatt kelt vádirataiban Schuster János vádlott ellen nyomtatvány által elkövetett izgatás vétségé miatt foglalt vád fölött, a kir. törvényszéknek mint esküdthibóságnak 1907. évi 10.996. szám alatt kelt végzése

folytán Vaniss Dezső kir. alügyész mint közzivádlnak a szabadlábon levő vádlottnak és dr. Zuckermann Miksa ügyvéd, mint védőnek jelenlétében 1907. évi december hó 2. napján megtartott nyilvános főtárgyalás alapján, a vád és védelem meghallgatása után, következőleg

ítél:

Schuster János, 24 éves, gör. kat. vallásu, beszercei születésű, lugosi lakos, magyar honos, ker. betegsegélyző pénztári titkár, nős, két gyermekkel, vagyontalan vádlottat, minthogy az esküdtek azon I. kérdésre: Bűnös-e Schuster János vádlott mint szerző abban, hogy az Adeverul című Lugoson megjelent politikai lap folyó 1907. évi április hó 7-én kiadott 14. számában, „A mi politikánk“ című cikknek a 8002/907. kü. szám alatt kelt vádiratban megjelölt kitételeivel a munkásosztályt a birtokos osztály ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? Hétnél több szavazattal igen-nel, a II. kérdésre: Bűnös-e Schuster János vádlott mint szerző abban, hogy az Adeverul című Lugoson megjelent politikai lap folyó 1907. évi április 14. számában „A mi politikánk“ című cikknek a 8002/907. kü. szám alatt kelt vádiratban megjelölt kitételeivel a tulajdonjog intézménye ellen izgatott? Igen vagy nem? Hétnél több szavazat igen-nel és a III. kérdésre: Bűnös-e Schuster János vádlott mint szerző abban, hogy az Adeverul című Lugoson megjelent politikai lap folyó 1907. évi június hó 23-án kiadott 25. számában „Rusaliile în lumina socializmului“ című cikknek a 9696/907. kü. számú vádiratban foglalt kitételeivel a román földmivelő osztályt a gör. kel. és gör. kat. papi osztály ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? Hétnél több szavazattal igen-nel feleltek, bíróság is bűnösnek mondja ki a btk. 172. §-ának 2. bekezdésében meghatározott két rendbeli, nyomtatvány által elkövetett izgatás vétségében s emiatt a hivatkozott és a btk. 96. és 97. §§. alapján a végrehajtás megkezdésének napjától számítandó (8) nyolc hónapi államfogház büntetésre mint összbüntetésre és a btk. 102. §-ának felhívásával a temesvári kir. ügyészséghez 15 nap alatt végrehajtás terhével beüzendendő, az 1892. XXVII. t.-c. 3. §-ában irt célokra fordítandó és behajthatatlanság esetén a btk. 53. §-a alapján további 25—25 összesen 50, ötven napi államfogház büntetésre átváltoztatandó 250—250 összesen (500) ötszáz korona pénzbüntetésre ítéli.

Az Adeverul című politikai lap folyó 1907. évi 14. és 25. számát a btk. 61. §-a alapján elkobozza és megsemmisítés végett a temesvári kir. ügyészségnek megküldeni rendeli.

Elrendeli továbbá a bp. 574. §-ának utolsó bekezdése alapján, hogy jelen ítéletet annak jogerőre emelkedése után, az Adeverul című Lugoson kiadott politikai lapnak kiadója, a lap legközelebb megjelent számában közzétegye.

Végül a bp. 480. §-a alapján kötelezi Schuster János vádlottat arra, hogy az eddig 67 kor. 95 fillérben felmerült és a még felmerülő bünygi költségeket a kir. államkincstár javára az 1890. XLIII. t.-c. rendelkezései szerinti behajtás terhével fizesse meg, ezen költségek azonban a hivatkozott t.-c. 4. §-ának 2. bek. értelmében egyelőre behajthatatlanoknak nyilvánítja.

Indokolt:

Minthogy az esküdtek a hozzájuk intézett mind a három kérdésre hétnél több szavazattal igennel feleltek és Schuster János vádlottat a fenti kérdésekben megjelölt bünyeselekményekben bűnösnek nyilvánították s minthogy vádlott azon cselekményei, melyeket az esküdtek kijelentése szerint elkövetett a btk. 172. §-ának 2. bekezdésében vannak meghatározva és ugyanezen § szerint büntetendők:

A bp. 374. §-a értelmében büntető ítéletet hozni és Schuster János vádlottat a btk. 172. §-ának 2. bekezdésében meghatározott és ugyanezen § szerint büntetendő két rendbeli, nyomtatvány által elkövetett izgatás vétségében bíróság is bűnösnek kimondani és megbüntetni kellett.

Két rendbeli vétségben azért, mert azon cselekményeit, melyeket az esküdteknek az I. és II. kérdésre adott feleletei szerint elkövetett, egy cikkben, egyszeri cselekvés által követte el, egyszerre izgatott osztályt a másik ellen is izgatott a tulajdon jogintézménye ellen s így cselekménye a btk. egy §-ában a 172. §-a 2. bekezdésében foglalt egy vétségét állapítja meg.

A büntetés mértékének meghatározásánál a kir. törvényszék mint esküdthibóság figyelembe vette vádlott büntetlen előéletét és a vád tárgyává tett cikkek szerzőségének beismerését mint enyhítő körülményeket, azt a körülményt pedig, hogy egyik cikkében a btk. 172. §-ának 2. bekezdésében foglalt két rendelkezést sértette meg, mint súlyosbító és ezek figyelembevételével a rendelkező rész szerinti büntetést találta a bűnösség fokával arányban állónak.

Az ítélet egyéb rendelkezései a felhívott törvényszakaszokon alapszanak, nevezetesen az összbüntetés kiszabása, a pénzbüntetéseknek mindkét cselekmény után külön-külön megállapítása és az elkobzás, közzététel és a bünygi költségek iránti rendelkezések, mely utóbbiak a vádlott erkölcsi és vagyoni bizonyítványával igazolt vagyontalansága alapján nyilvánítottak behajthatatlanoknak.

Temesvár, 1907 december 2-án.

Pástor, jegyző.

Salacz, elnök.

Tipografia Világosság, societate anonyma.
Budapest, VII., Nyár-utca 1.